

Workshop i ullsortering gånger tre.

Lite uppdatering vad gäller projektet UlliHop i Västerbotten, och lite till.

Förutom vår väldigt givande studieresa i mellansverige har det hänt lite annat, även hos oss.

Vi har genomfört tre tillfällen med ullsortering, en grundläggande workshop, i ullsortering, med Kia Gabrielsson, i Skellefteå. Dit hade vi deltagare med oss egna osorterade hela fållar, som gicks igenom och diskuterades livligt. Här pratade vi skräp och smuts i ullen och vikten av att hålla djuren rena, ull på olika delar av djuret mm mm. Många olika raser och korsningar fanns med. Rätt ull till rätt produkt.

Här provade vi även på att karda, tova och spinna.

Kia Jonsson visade en utställning om hur olika fibrer blir vid bearbetning. Hösten 2017

Sedan en workshop, ute på en gård i direkt samband med klippning av fåren, hösten 2018.

Detta var andra tillfället för oss nyfikna att få ta del av ;

”vad gör vi med ullen”? ”vilka delar av fållen är värt att ta vara på”?

”vilken ull passar till vad”? ”vad ska klipparen tänka på”?

”vad ska vi tänka på i produktionen”?

”går korsningsullen att använda”?

Denna gång kunde vi välja ut vilka får/lamm som skulle klippas och gå ut i från detta.

Först klipptes gårdens äldsta djur, det märktes tydligt att hon var lite trött och låg mer än andra, för hon var rätt smutsig och skräpig, men har en bra ull i övrigt, trots sin ålder (korsning finull/texel/oxford down). Sedan valdes djur allt eftersom så vi alla skulle få känna på lite olika kvalitéer.

Gården har en rätt liten besättning men använder sej av tre till fyra olika baggar, har en gren ren gotland, några ryor, korsningar av olika slag, grunden var från början bl a några tackor av det så kallade SVEAfåret (som aldrig blev en egen ras). Dessa har som regler en rätt bra ull trots allt, men som med alla korsningar så vet man inte vad man kan förvänta sej. På gården finns två tackor som är helsyskon som har så olika ull, ena finkrusig med lockar och mjuk, den andra sträv som stålull, men båda lika kärvänliga. Vi passade även på att klippa några lamm för att få känna skillnad på lamm och tackull. Här finns allt från rätt fin lantrasull till den bästa stoppningsullen.

Ledare för dagen var Kia Jonsson, ullnörd som har ett spinnrocksmuseum, garn- och ullhandel i Tväråbäck, en by i Vännäs kommun. Hon köper även in ull som hon sorterar spinner, färgar, tovar, säljer osv, hon är en av orsakerna till att detta projekt kom till stånd. Detta ställe är helt klart värt ett besök för den som kommer vägen fram, men även värt en omväg. Åk förbi och prata ull, fika i caféet och låt er imponeras av allehanda textila föremål, handla ull, garn eller annat material. Det hålls även lite olika kurser som, i spinningens ädla konst, stickning av sockor, ullsortering, tovning för att nämna något, på Tväråbäck, som stället heter. Hon kommer även till Fårfesten i Kil, varje år. Nästa tillfälle blev ännu en workshop uppe i Skellefteå.

Efter en lite trög start så kom vi igång med sortering, denna helg så tog vi även fram lite spinnblandningar av den ull vi hade tillgänglig. Vi provade även att spinna dessa, samt sticka, virka och väva prover för att se om förväntningarna kom till sin rätt.

Här presenterade även Harriet Edeholt Öberg och Saskia Sandring sin plan på en ullstation i Umeåområdet, närmare bestämt i Sörböle just utanför stan. Dessa två har också tillsammans med Karin Sunnergårdh Grönberg köpt in en tovningsmaskin från Minimill.

Deltog gjorde även Petra och William Siljebo, Bjurholm som har införskaffat den första delen till ett blivande spinneri (hoppas vi alla på), ett kardverk. Dom valde ett europeiskt från Italien, vecka nio kommer personal därifrån för att installera maskinerna. Man funderar just nu på namn för sin ullverkstad.

Tänker att båda dessa grupper kommer att presentera sej själva längre fram så jag ordar inte mer om detta, så det inte blir fel.

Under sensommaren/hösten 2018 fick vi även möjlighet att träffa en ung tjej som arbetar som sorterare i Australien. Hon berättade om sitt jobb och var väldigt intresserad av vår svenska lantrasull, som är precis olik de hon är van. Hon kommer ursprungligen från Umeå och var hemma på semester. Väldigt spännande att få lyssna till henne och hur arbetet görs där hon verkar. Man förstår att vi producerar väldigt lite ull i detta landet, men för den skull ska den tas om hand. Det är helt olika förutsättningar, all ull är unik och borde komma till användning.

Vi har även genomfört två halvdagar gårdsmönstring tillsammans med Barbro Nord. En med finull och rya, en med pälsfår. Mycket lärorikt, det gav lite input i frågor som man emellanåt haft. Förståelsen blev större för vissa saker. Kanske lite synd att vi inte hade några korsningsfår tillgängliga, så vi kunde få diskutera lite runt dessa också. Det är ändå en stor grupp av dessa i detta land, och har ju emellanåt väldigt användbar ull, så varför skulle man inte mönstra dessa?

Planen för år 2019 i projektet är inte helt klar, men en studieresa till Norge finns på önskelistan och en dag med ekonomi på gårdsnivå, hur ska vi tänka och göra? Sedan ska ju nätverket stärkas givetvis, så hantverkare hittar ullproducenter, ullproducenter hittar vägar att få betalt för sin ull. Och inte minst för att vi ska känna att vi kan hitta stöd hos varandra.

Vi funderar även på att försöka få till någon form av fraktavtal när vi skickar större mängder ull, skinn till nappaberedning mm. Borde inte vara omöjligt.

Några deltagare tog en tur ner till Kilafors med ull för att få fram garn och nålfilt. Ullen var väl sorterad så vi fick delta i att göra en bra spinnblandning, av större delen av ullen, resten kommer att bli nålfilt. En mycket givande resa, med mycket input, och så fick vi till oss att våra trevande workshops i ullsortering lett till en del kunskap. På spinneriet var man nöjd med vår sortering av fällar. Arbetet med ullen kommer igång alldeles strax så vi återkommer med kommentarer om hur det blev.

Den lite tjockare nappan som vi lät göra av tackskinnen, blev helt underbar kan jag också berätta. Snart väntar ytterligare en resa till Sattajärvi och Kero med ännu fler skinn för garvning till nappa, denna gång kommer vi att ta med skinn även från andra gårdar. Den här gången ska nappan bli lite mer färgglad planerar vi iallafall. Men först ska vårlammen slaktas.

Vi tar det som lite semester att åka upp, annars kunde vi skickat med transport, men det är alltid lika roligt att komma till garveriet, och deras trevliga personal och fingra lite på alla härliga produkter.

Årsmöte i Västerbottens Fårägare (första med det namnet) har hållits för året, med besök av representant från förbundet som berättade om ullprojektet runt ullen som drivs av förbundet, och visade prov på den nappa man inom förbundet låtit göra.

Jag kan själv tycka att det går trögt för förbundsstyrelsen att marknadsföra sin projekt ut till medlemmarna. Beror det på lokalföreningarna eller är det bara svårt?

Med tanke på en fråga som fanns på facebook häromdagen, så verkar jag inte ensam om att uppleva detta. Har ingen lösning på detta, men kan det behövas titta över? Kan man från förbundet skicka ut information till lokalföreningarna så dom kan lägga upp det på sina lokalsidor? Kanske det redan görs? Förbundets veckobrev som kommer med mejlen uppskattar då jag iallafall, men det verkar som att inte alla hittar dessa, eller ids läsa.

Distriktsveterinärerna ha hållit en dagskurs i Fårhälsa i Umeå.

Deltagare som jag pratat med tyckte att dagen var bra och lärorik.

Man tog bland annat upp detta med skanning av tackor, den möjligheten saknas i dag i norra delen av landet. Man lovade att titta över detta. Man satsar just nu lite mer på fåren hos distriktsveterinärerna, då det framkommit lite kritik från producenter. Känns ju väldigt bra. För man kan behöva hjälp emellanåt och vill då tryggt kunna söka den. Gård o djurhälsan ligger trots allt en liten bit bort för oss i Västerbotten. Två veterinärer från närområdet deltog denna dag.

Hade inte många bilder från våra aktiviteter men lägger med några för syns skull. Först på våra tre gamla damer som står under utevindskyddet (vi kallar det för uterummet).

Sedan en bild på ett skinn av ett korsningslamm slaktat i april 2018, liveklippt. Den gången fick hälften bli fällar och hälften nappa. Kändes bra att man kunde ta tillvara alla hudar på något sätt. Berederiet valde att göra dom som mattskinn, eftersom dom tyckte att kvalitén var bra trots att slakten gjordes den tiden på året. Men så dom var ju utvalda också.

Sybil Sundling, Tavelsjö.